Saldus novadā notika vasaras skola – nometne pašvaldību speciālistiem

20.-23.augustā Saldus novadā notika Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas organizētā vasaras skola – nometne "Viedas pašvaldības". Nometnē piedalījās gandrīz 60 speciālisti no 30 pašvaldībām.

Vasaras skola ir kļuvusi par tradīciju, un norisinājās jau ceturto gadu. Šī gada vasaras skolu atklāja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretārs **Edvīns Balševics** un Saldus novada domes priekšsēdētājs **Māris Zusts**. Viņi novēlēja dalībniekiem gan ražīgi pastrādāt, gan atpūsties, lai ar jauniem spēkiem un zināšanām turpinātu strādāt pie novadu un pilsētu attīstības.

Atklāšana norisinājās **Eiropas Sadarbības dienas** gaisotnē. Eiropas sadarbības diena katru gadu tiek svinēta visā Eiropā par godu Eiropas teritoriālās sadarbības jeb **"Interreg"** projektu rezultātiem.

> Šī gada Eiropas sadarbības dienas devīze ir ***Eiropa esi Tu*.** Kā atzina dalībnieki un lektori – sadarbība ir ļoti būtiska gan veiksmīgai projektu rezultātu sasniegšanai, gan mazo un vidējo pašvaldību konkurētspējai un attīstībai.

Vasaras skolā notika **URBACT programmas atbalstītais Eiropas sadarbības dienas pasākums**

- novadu vakars “Mana pašvaldība Eiropā”. Dalībnieki pastāstīja kolēģiem par sava novada vai pilsētas jaunākajiem sasniegumiem, kā arī pacienāja kolēģus ar savā novadā ražotajiem gardumiem.

Nometnes otrā diena bija veltīta zināšanu apguvei par viedām pašvaldībām. Lektori iepazīstināja ar vieduma konceptu un dažādām viedas pašvaldības definīcijām, kā arī idejām viedu pašvaldību attīstībai.

Rūdolfs Strēlis (LMT) uzsāka diskusijas par viedām pilsētām ar prezentāciju par aktuālajām tendencēm šajā jomā pasaulē. Viņš uzsvēra, ka viedums šajā izpratnē ir cieši saistīts ar ilgtspējīgumu un līdzdalību.

> Vieda pilsēta ir tāda *ekosistēma*, kur iesaistītās puses kopīgi strādā pie dzīves vides kvalitātes celšanas.

Pašvaldībai šajā kontekstā var nošķirt viedumu kā operacionālo efektivitāti (viedi pakalpojumi) un kā spēju ātri reaģēt uz iedzīvotāju vajadzībām, lai iedzīvotāji justos sadzirdēti. Rūdolfs Strēlis kā viedas pilsētas galvenos attīstību veicinošos faktorus minēja: tehnoloģijas, sadarbību, integrētu pieeju (*Triple Bottom Line Model*) un lietotājus.

Kā svarīgs veiksmes faktors ir jāizceļ sadarbība – tā nodrošina zināšanu pārnesi gan vietējā, gan starptautiskā līmenī. Daudzas pilsētas ar pasaules līmeņa viediem risinājumiem ir tepat Baltijas jūras reģionā, kā piemēram, Oslo, Helsinki, Kopenhāgena. Ir jāstudē viņu pieredze, un jāskatās ko varam pārnest un pielietot Latvijas pilsētās. Tāpat, izstrādājot risinājumu kādam pašvaldību izaicinājumam to vajadzētu ieviest arī citās pašvaldībās, kā arī neaizmirst, ka šim risinājumam varētu būt arī eksportspēja.

Prezentācija noslēguma Rūdolfs Strēlis atsaucās uz starptautisko pieredzi, norādot, ka pēdējā laikā ir apzināta problēma, ka daudzās līdzšinējās pašvaldību attīstības stratēģijās trūkst iedzīvotāju kā ieinteresētās puses. Tas ir jāmaina, un jau tiek mainīts – ir vērojama paradigmas maiņa domāšanā, kur uzsvars no tehnoloģijām tiek pārnests uz lietotājiem. Tāpēc ir ļoti būtiski iesaistīt iedzīvotājus jau viedo risinājumu izstrādes fāzē. Metodes var būt dažādas – darbnīcas ar dizaina metodēm, *hakatoni* utm.

Pārbaudīta metode iedzīvotāju un citu ieinteresēto pušu iesaistīšanai pašvaldību izaicinājumu risināšanai ir URBACT vietējā grupa, kas strādā vadoties no URBACT programmas piedāvātās metodoloģijas un izmantojot kopdarba tehnikas. Šajā Eiropas Savienības struktūrfondu plānošanas periodā jau 11 pašvaldības un viens plānošanas reģions ir piedalījušies URBACT projektos ar mērķi apgūt partnerpilsētu pieredzi un izstrādāt integrētu darbības plānus konkrētu problēmu risināšanai. Viņi atzina, ka tieši vietējās grupas izveide bija ļoti būtisks ieguldījums problēmas risināšanai.

Lai nodrošinātu augstāk minētos faktorus attīstības veicināšanai - tehnoloģijas, sadarbību, integrētu pieeju un lietotājus, pašvaldības var izmantot Eiropas Savienības piedāvātās Interreg programmas. URBACT ir vienīgā programma, kas fokusēta tieši uz zināšanu pārnesi starp pašvaldībām, ar uzsvaru uz sadarbību, integrētu plānošanu un ieinteresēto pušu iesaisti.

Tomēr, plašas iespējas pieejamas arī citās Interreg programmās, kā piemēram, Centrālā Baltijas jūras reģiona programma, Baltijas jūras reģiona programma, Interreg Europe un citās programmās,

kur jau pašlaik Latvijas pašvaldības īsteno inovatīvus projektus degradēto teritoriju sakopšanai, virtuālās realitātes risinājumu izmantošanai pilsētplānošanā, universitāšu pilsētiņu plānošanā un citās tēmās. Plašāka informācija par URBACT un citām programmām, kas pieejamas Latvijas pašvaldībām atrodama www.interreg.lv .

Vasaras skolas turpinājumā kā piemērs no starptautiskās pieredzes bija izvēlēta Tartu pilsēta. Tartu pārstāvis Lauri Sokks (Lauri Sokk) pastāstīja par savu pieredzi, norādot, ka vieda pilsēta nav tikai tehnoloģijas - vieda pilsēta ir domāšanas veids un fokuss uz problēmu risināšanu labākas dzīves vides veidošanai. Lielākām un mazākām pilsētām problēmas ir līdzīgas – atšķiras mērogs, un līdz ar to, nepieciešamība pēc tehnoloģijām. Jo lielāka pilsēta/pašvaldība, jo vairāk nepieciešamas tehnoloģijas. Svarīgi atcerēties, ka tehnoloģijas nav viedo pilsētu svētais grāls – tās ir tikai instruments problēmu risināšanai. Svarīgākais ir fokusēties uz problēmu, un izmantot efektīvus risinājumus. Līdz ar to, viedas pilsētas ir horizontāls koncepts, katra esošā struktūrvienība strādā, lai nodrošinātu iedzīvotājiem viedākus pakalpojumus izglītībā, komunālajos pakalpojumos, satiksmes risinājumos un tā joprojām.

Lai to sasniegtu, Tartu pieredzē ir pierādījies, ka svarīgi izmantot visus pieejamos datus. Piemēram, lai izveidotu Tartu jauno mobilitātes sistēmu, tika izmantoti 23 dažādi datu slāņi (mobilo telefonu dati, sensoru dati u.c.), un algoritms ieteica efektīvāku risinājumu. Jaunā sistēma ietver dažādus transporta veidus, tai skaitā Baltijā lielāko bezmaksas sabiedrisko velosipēdu piedāvājumu. Kopā Tartu ir 750 bezmaksas velosipēdi, un tā ir daļa no transporta sistēmas.

Lauri kolēģis Kaspars Alevs (Kaspar Alev) pastāstīja par vēl vairākām Tartu ieviestajiem viedās pilsētas risinājumiem. Viens no apskatītajiem piemēriem bija programma “Hruschovka to Smartovka”, kur padomju laika daudzīvokļu mājas tiek siltinātas, renovētas un aprīkotas ar dažādiem viedajiem skaitītājiem. Otrs piemērs bija datu pielietojums veiksmīgai masu pasākumu norisei. Kā gadījuma analīze tika izmantots nesenais grupas *Metallica* koncerts Tartu. Koncerta laikā pilsētā tika fiksēti par 50 tūkstošiem vairāk mobilo telefonu un par 20 tūkstošiem vairāk mašīnu, kas Tartu lieluma pilsētai ir ievērojam papildu slodze.

Ar konkrētiem pašvaldībās pielietojamiem tehnoloģiju risinājumiem dalībniekus iepazīstināja Ieva Bikava (ZZ Dats), Baiba Altena (Tilde) un Mārtiņš Začests (Tilde). Viņi stāstīja par konkrētiem risinājumiem, kā piemēram, bērnudārzu rindu uzskaitei, nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanai, virtuālajiem asistentiem un pat virtuālo Aspaziju, kura *strādā* izglītības jomā.

Savukārt, ar viedas pilsētas risinājumiem tepat Latvijā iepazīstināja Cēsu un Jūrmalas pārstāvji. Abas pašvaldības ir piedalījušās URBACT projektos, kur apgūta citu Eiropas pilsētu pieredze saistībā ar viediem risinājumiem.

> Cēsis piedalījās projektā **“TechTown”**, kā rezultātā izstrādāja darbības plānu digitālās ekonomikas attīstībai Cēsu novadā, īpaši koncentrējoties uz izglītību un digitālo prasmju apguvi. Savukārt Jūrmala piedalās projektā **“Card4All**”, kur strādā pie Jūrmalas iedzīvotāju kartes attīstības. Arī Saldus novads pastāstīja par savu nesen apstiprināto URBACT projektu **“iPlace”**, kur sadarbībā ar partnerpilsētām un ekspertiem pētīs mazo pašvaldību attīstības iespējas, ņemot vērā tādus faktorus kā teritorija, cilvēki un tehnoloģijas.

Pēcpusdienā Cēsu novada galvenā teritorijas plānotāja Evija Taurene iepazīstināja ar URBACT programmas ieteikto metodoloģiju sadarbības organizēšanai vietējā līmenī darbam pie dažādiem attīstības izaicinājumiem. Dalībnieki izmēģināja metodes praksē darba grupās strādājot pie viedu risinājumu idejām dažādās pašvaldību darbības jomās kā izglītība, darbaspēka piesaiste, pārvaldība, komunālie pakalpojumi u.c.

Mācību vizītēs dalībnieki apmeklēja Saldus novada aktuālos attīstības projektus – Mūzikas un mākslas skolu un jaunuzcelto sporta halli.

> Dienas noslēgumā dalībnieki uzsvēra, ka viedu pašvaldību risinājumos ir ļoti svarīgi nevis katrai pašvaldībai izstrādāt savus risinājumus, bet īstenot pilotprojektus un dalīties pieredzē, tādējādi taupot resursus un panākot ātrāku attīstību Latvijā kopumā. Strādājot darba grupās dalībnieki izjuta, ka ar pašvaldību speciālistiem vien viedu risinājumu veidošanai nepietiek – **svarīgi iesaistīt ieinteresētās puses kā iedzīvotājus, nevalstiskas organizācijas, uzņēmējus un industrijas pārstāvjus**. Turklāt, ja sadarbību organizē izmantojot noteiktu metodoloģiju, ir iespējams panākt labus kopdarba rezultātus īsā laikā.

Pēc URBACT atbalstītajiem semināriem nometne turpinājās ar prasmju apguvi un pieredzes apmaiņu. Nākamajās dienās notika komunikācijas prasmju apguve Eiropas Savienības fondu projektu veiksmīgai īstenošanai un pieredzes apmaiņa par ES fondu investīciju projektu ieviešanu.

Vairāk informācijas:

Eiropas sadarbības diena – https://www.ecday.eu/

Interreg Latvijā – file:///home2/interreg/public_html//lv/

URBACT programma – https://urbact.eu/urbact-latvija

Laura Cunska-Āboma

URBACT nacionālais kontaktpunkts Latvijā

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
EIROPAS SAVIENĪBA
URBACT
NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020
EIROPAS SAVIENĪBA Eiropas Savienības struktūrfondi un Kohēzijas fonds
Saldus novads
IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Pasākums tiek finansēts ar projekta Nr. 10.1.2.0/18/TP/004 Eiropas Sociālā fonda atbalstu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas publicitātes pasākumu par Kohēzijas politikas fondiem nodrošināšanai un URBACT programmas Nacionālā kontaktpunkta Latvijā līdzekļiem.

